

בבא בתרא קמו

משה שווערד

1. ריטב"א על בבא בתרא דף קמו/א

מתני' לבית חמיו. פ"י לאחר קידושין דבלא קידושין ודאי לא מחיל כלום ואפי' אכל שם ואע"ג דאיכא שידוכין מכיון דמצי למהדר בהו, ולהכי נקט לבית חמיו:

2. ספר דבר יעקב

א] ואכל שם סעודת חתן – ר' יונה מבאר שסעודת חתן היינו סעודה שעושים לשמחת קבלת הסבלונות. וכן משמע בר' גרשום. הרמב"ם [זכיה ו-כא] כתב ואכל שם סעודת אירוסין. [האר"ש [שם] מעיר שבמשנה כתוב סעודת חתן, והרמב"ם מפרש סעודת אירוסין, ואם אכל סעודה אחרת הסבלונות נגבים כאילו לא אכל.]

3. ספר דבר יעקב

ב] רד"ה אינן נגבין וכו' אבל אין עשויין ליבלות הדרי וכו' – לפי הרשב"ם ישנם ג' חילוקי דינים. א. תלוי אם אכל או לא אכל. ב. תלוי אם עשויים ליבלות או אין עשויים ליבלות. ג. תלוי אם פירש שיבואו עמה לבית בעלה או בית אביה.

4. ריטב"א על בבא בתרא דף קמו/א

אכל תנן וכו'. [1] ופשיטנן דשתיה כאכילה, אבל שלוחו או שגררו לו לא איפשיטא הילכך לא הדר ואי תפס לא מפקינן מיניה:

5. נימוקי יוסף מסכת בבא בתרא דף סח עמוד ב

אבל אם אכל שלוחו או שיגררו לבית החתן מאכל ומשקה ולא אכל בבית חמיו בעיא דלא איפשיטא היא [2] ולית לן בה אלא מאי דתנן במתני' א"כ כשאכל הוא דוקא אז הוא דמחיל וכן בבית דוקא או בפתח בית חמיו כדאיתא בגמ' אבל שגררו לו לא מחל:

6. נימוקי יוסף מסכת בבא בתרא דף סח עמוד ב

שבה סבלונות. כלומר בסבלונות מועטין שאינם נגבין כשאכל ואם לא אכל ודאי דנגבין מאי נגבין עם שבחן כגון שהשביחו לאחר מכן ואח"כ בלו קודם חזרה מהו [מ'] לימא כיון דבשעת נתינה היה דעתן לאכול שם וישארו להם לא יפרע אלא כמו שהיו שוות אז או דילמא דכיון שלא אכל וברשותיה קיימי עד שעת חזרה א"כ חייבין להחזיר השבח וסלקא בתיקן והוי ספיקא דמונא והמוציא מחבירו עליו הראיה הלכך לא יחזרו השבח אבל בסבלונות שאין עשויין ליבלות מה נפשך אי איתנהו בעינייהו פשיטא דנגבין עם השבח ואם הוציאו אותן שלא ברשות פשיטא דמשלמין מה שהשביחו קודם הוצאה ואם השביחו אחר הוצאה לא יהא אלא גזלן דכל הגזלנים אין משלמין אלא כשעת הגזילה הלכך ודאי לא יחזירו השבח וגם לומר שמכרו אותן והרויחו במעות פשיטא דאין חייבין להחזיר מה שרויחו שאין מרויחין לצורך החתן:

7. ספר דבר יעקב

אם הוי שלה, ואם נגנב או נאבד בעי שלומי כיון שיש לה חיוב ממון, א"כ גם אם נאנס תתחייב לשלם החוב כיון ששלה נאנס, ולמה חייבת רק בגניבה ואבידה. ורע"א באמת מפרש אי בעי מיגנב באונס, דחייבת גם באונסים, אלא דמקשה שלא הוזכר בפוסקים.

ז] או דלמא כיון דאי אבדי או מגנבי בעי שלומי ליה ברשותא דידה שבוח – הקו"ש מקשה

8. ספר דבר יעקב

יב] רד"ה דאי טעין טענתיה טענה – אי הדרי סבלונות וטעין יין ושמן שלחתי לך בעצרת לא הוהזק בראי בכך והדרי ליה – לכאורה קשה איך מהדרינן ממון על פי טענה, הרי א"א להוציא ממוחזק ממון בטענה בלי ראיה. הרש"ש מבאר כוונת הרשב"ם שטענתו הוי טענה לחייב שבועה, דאינה טענת שקר, ולכן היכא דנתבע מודה במקצת ועל החצי השני אומר איני יודע, אז הדרי ליה ממון, דמתוך שאינו יכול להשבע משלם. הרמ"ה מבאר טענתו טענה ומחייבין להשבע על טענתיה.

9. ספר שערים מצויינים בהלכה

בימי אלול. ועי' במס' תענית (כט.) דמבואר דמשה רבינו שלח המרגלים בכ"ט בסיון וחזרו בתשעה באב, וכתוב בקרא (שלח יג-כ) "והימים ימי בכורי ענבים", והרי מזה דבחודש סיון כבר נתבשלו הענבים בא"י. ובמס' כתובות (קיב.) איתא, ארץ ישראל לצבי, מה צבי קל מכל החיות, אף ארץ ישראל קלה מכל הארצות לבשל פירותיה.

חשיבותא דארץ ישראל. פרשב"ם שממהרת לבשל פירותיה בעצרת. פי' שהיה יין חדש בעצרת, ואצלנו מתבשלים הענבים

10. ספר דבר יעקב

הרמב"ן והר"ן מוסיפים וקיי"ל כר' יוחנן שרק מפסיד מוזמן הנתינה.
ג. הרמב"ן מקשה דכאן לא נתן עיניו לגרשה עד שיתברר המום. המהרש"א מתרץ שלפי הרשב"ם מיירי שמצא בה מום.
ד. הרא"ש, הרמב"ן והר"ן מקשים דגבי פירות הדין שאם בסוף גירשה לית ליה פירות מוזמן שנתן עיניו לגרשה, אבל כאן בסוף לא גירשה.
ה. הרא"ש והריטב"א מקשים מה הדמיון לדמות ירשה לפירות, דדוקא בפירות שהוי תקנת חכמים, לא תיקנו היכא שנתן עיניו לגרשה, אבל ירשה שירש מה"ת, מי הפקיע ירושתו אם שונאה. הפלפולא חריפתא מקשה דקיי"ל [כתו' פג]: שירושת הבעל מדרבנן.
התור"ד מתרץ שהוי תקנת חכמים שאמרו חכמים שאינו בדין שיירשנה. ונראה כוונתו שגם למ"ד ירושת הבעל דאורייתא, כאן תיקנו שאינו יורשה.
ו. הרא"ש מקשה אם מיירי בנשואה למה נכנס לחורבה לבודקה ולא בדק אותה בביתם.

א] אמרו חכמים הואיל ולא נכנס אחריה אלא לבודקה מתה אינו יורשה – שיטת הרשב"ם דכיון שנתן עיניו לגרשה, כשם שאין לה מזונות כך אינו יורשה כדאיתא בגמ' [גיטין יח.] כיון שנתן עיניו לגרשה שוב אינו אופל פירות. הראשונים מקשים עליו הרבה קושיות. א. התוס' מקשים מהו לשון אלא, דקאמר הואיל ולא נכנס אלא לבודקה. ואמנם הרשב"ם אינו גורס אלא. ב. הראשונים מקשים שר' יוחנן ור"ל נחלקו האם אין לבעל פירות מוזמן כתיבת הגט או מוזמן נתינה, אבל לכו"ע אינו מפסיד מוזמן שחשב לגרשה.

הרמב"ן מביא מהרב ר"י הלוי שמפרש כרשב"ם ואמר שדוקא הכא שמקחו מקח טעות בא לבטל הקידושין מעיקרן. וכונתו לתרץ קושיה ב', דלכן מפסיד פירות וירושה מאותו זמן שבדקה. וגם לתרץ קושיה ד' דלכן אינה אשתו אע"פ שבסוף לא גירשה. וכן מתורץ קושיה ה' דלכן אינו יורשה כיון שהקידושין היו מקח טעות.

הרמב"ן מקשה שאין זה מהמומין שפוסלים באישה ועושים מקח טעות. מיהו מהרשב"ם [ד"ה שאמרו] מבואר דהוי מהמומין שעושים מקח טעות, ומ"מ צריכה גט [ובכתו] איכא מחלוקת האם הוי גט מדרבנן או מספק.

11. ספר דבר יעקב

ג] תד"ה נכנס וכו' פי' ר' יעקב וכו' אבל אם לא נכנס אחריה לבדקה היה יורשה וכגון שהחורבה שלו וכו' היה לו חצר בדרך ונכנסה עמו יורשה דחצר דידיה לנישואין – וכן פירש הרמ"ה וכתב דש"מ דחופה דמהני לנישואין לא תימא דוקא דעייל לחופה או נכנס לבית מיוחד לנישואין, אלא אף מאן דמתויד עם אשתו בחורבה קני לה, ולא צריך לגלווי אדעתיה דאדעתא דאישות קא עייל. עיין שו"ע ורמ"א [אה"ע סימן נה-א].

12. שו"ע אבן העזר - סימן צ

(ה) מי שנתגרשה ספק גרושין, ומתה, אין הבעל יורשה: **הגה - אבל כל זמן שלא נתגרשה, אע"ג שנתן עיניו לגרש, יורשה.** (טור בשם הרא"ש). הטוען על אשתו שהיו בה מומין ומקחו מקח טעות, כמו שנתבאר לעיל סימן ל"ט, אם מתה אינו יורשה (תשובת מיי' סוף אישות ובמרדכי פרק מי שמת) ...

13. פתחי תשובה אבן העזר סימן צ

(ח) אע"ג שנתן עיניו לגרש. עב"ש שכ' לאפוקי מדעת הרשב"ם כו' ... ועל' בס' ישועות יעקב סק"ח שהביא דמהרש"ל פ"ב דגיטין למד מזה לענין אבילו' במעשה שבא לפניו שהתפשרו על הגירושין ומתה האשה והור' הלכה למעשה שלא ינהוג הבעל אבילו' דהלכה כדברי המיקל באבל והסכים עמו חכם גדול מארץ ישראל (עיין בס' ב"מ מזה) והוא ז"ל כתב על זה הנה זה ימים אירע מעשה בא' שקיבל התרה ממאה רבנים וזיכה גט לאשתו וביני ביני מתה עליו אשתו ואמרת' דבוה כדאי מהרש"ל לסמוך עליו שלא לנהוג אבילו' כלל כיון שכבר זיכה לה הגט ע"ש:

14. רשב"ם מסכת בבא בתרא דף קמו עמוד ב

מתני'. שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים - וה"ה אם חילק על פיו בלא כתיבה שאמר נכסיי לפלוני כדתניא לקמן /בבא בתרא/ (דף קנו:) באמן של בני רוכל שמתה וקיימו חכמים את דבריה וכגון שהיו עדים שהיה שכיב מרע כשכתב או נתן מתנה זו או שכתב בשטר כד קציר ורמי בערסיה כדאמר' לקמן בגמרא... מתנתו מתנה – [1] דמתנת שכיב מרע במקצת אם עמד מחליו אינו חוזר וכגון שכתוב בו קנין כדפסקינן לקמן בגמרא והלכתא מתנת שכיב מרע במקצת בעי קנין אע"ג דמית ומצוה מחמת מיתה במקצת לא בעי קנין והוא דמית [אבל אם] עמד חוזר אע"ג דקנו מיניה הואיל ומדאגת מיתה צוה מתנה זו... לא שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו מתנה - ואם עמד חוזר אפי' קנו מידן שנראין הדברים שמחמת מיתה נתן וע"מ שאם לא ימות לא יתקיים מתנה דמדלא שייר מידי אמר' לאו אדעתא דהכי יהב ליה שאם יעמוד מחליו ימות ברעב ויצטרך לבריות אבל אם מת מיהא מתנתו מתנה בין שייר בין לא שייר כדמוכח בגמ' אמר רב נחמן שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים רואין אם כמחלק מת קנו כולן כו' ואפי' לא קנו מידו קנו כל הנכסים לאחר מיתתו היכא דלא שייר מידי דדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו וטעמא מפרש בגמ' **ודוקא שכיב מרע שכתב כל נכסיו סתם ולא צוה מחמת מיתה ולא הזכיר דברי מיתה בשעת צוואה אבל מצוה מחמת מיתה אפי' שייר קרקע כל שהוא וקנו מיניה אין מתנתו מתנה אלא אם עמד חוזר** כדפסקינן לקמן בגמרא וכדפרישית.

15. עליות דרבינו יונה מסכת בבא בתרא דף קמו עמוד ב

מתני'. שכיב מרע שכתב כל נכסיו וכו'. [2] ולמאן דאמר דהיכא דאיכא קנין אם עמד אינו חוזר אפי' במחלק כל נכסיו

מתני' בדליכא קנין. וכששייר, מתנתו קיימת כמתנת ש"מ במקצת אם עמד אינו חוזר אע"ג דליכא קנין, דמתנת ש"מ קיימת בדבור או מן התורה או מדרבנן, וכן אתה צריך לומר לדעת רב דאמר מתנת ש"מ שכתב בה קנין אם עמד אינו חוזר. והא דאמר' הכא דתנא דמתני' אוזיל בתר אומדנא, משום דקתני לא שייך אין מתנתו קיימת דמבטלינן לה מתנת ש"מ שדינה לקנות בדבור ואמר' כיון שחלק כל נכסיו מחמת מיתה נתן, אי נמי דלא כרב.

16. ספר קהלת יעקב

קהלות בנא בתרא סימן מא יעקב קסט

מתנתו קיימת פירוש שאם עמד חוזר ופירשצ"ס ז"ל עעמא וז"ל שגיראון הס הדברים שמחמת מיתה נתן וע"מ שאם לא ימות לא יתקיים המתנה וכו' לאו אדעתא דכתיב יחיז ליה שאם יעמוד מהלוי ימות ברעב וילטרך לבריות וכו' עכ"ל. וחזר דאמרינן בגמרא עעמא דמתני' [דאם עמד חוזר במתנת שכי"מ ככולה] משום דאזיל בתר אומדנא ופירשצ"ס ז"ל דאמדינן דעתיה שנתייאש מן החיים וכו' אדעתא דכתיב יחיז שאם ימות יתקיים המתנה ואם יעמוד תחזור לו וכו' עכ"ל, ולכאורה ל"ע למה לי עעמא דאומדנא שלא נתן אלא על הנאי אם לא יעמוד, הלא כל דין דברי שכי"מ ככהוזים וכמסורין דמי אינו אלא מדרבנן דמדאורייתא לא מהני בלא קנין ותקנת חכמים היא שלא תערוף דעתו עליו כדמסיק הגמרא דף קמ"ז ע"ב דאמר רבא ארי"ג מתנת שכי"מ מדרבנן, ומבואר לעיל דף קל"ז ה' דמתנת שכי"מ אינו קונה אלא לאחר מיתה וכן מבואר דף קמ"ח דמתנת שכי"מ קונה אפילו הלוואה דליתיה צבקהא הוואיל וירש יורשה וכתב הרשצ"ס ז"ל משום דאמרינן דף קמ"ט דמתנת שכי"מ כירושא שויי רבנן ע"ש וברי ירושה אינו זוכה אלא לאח"מ. ולפ"ז פשוט שיכול השכי"מ לחזור בו כיון דכ"ז שהוא חי לא חל המתנה וקודם חלות הקנין ודאי יכול לחזור בו וכדין מקדש לאחר שלשים דיכולים לחזור בהן בתוך שלשים דקיי"ל כריו"ח בקדושין ד"ט וה"ה צמקנה לאחר שלשים דכ"ז שלא חל הקנין יכולים לחזור.

דמבואר התם דכל שאילו עמד חוזר, חוזר במתנתו [פי' חוזר אפילו לא עמד דקיי"ל דייחיקי מצטלה דייחיקין] וכתב שם הגמוק"י וז"ל אמר המחבר כל שאילו עמד חוזר [חוזר במתנתו] אינו כלל גמור בכל מקום שהרי אם נתן כל נכסיו בקנין מעשיו וכו' שכי"מ או מלוא מחמת מיתה אם עמד חוזר דווקא אבל אינו צענין אחר וכו' עכ"ל, ר"ל שבאם בא לחזור בעודנו שכי"מ מראובן לשמעון וכו"צ אינו יכול אחר שנתן בקנין מעשיו ומ"מ אם עמד חוזר ע"ש. ומבואר דעכ"פ אם עמד חוזר אפילו היכא שהקנה בקנין מעשיו, וכל כה"ג א"ה לומר שהושיל חזרה משום שעדיין לא חל הקנין וכדין מקדש לאחר ל', דכא כבר חל מעשיו, אבל מ"מ מטעם אומדנא יכול לחזור שאומדנא היא שלא הקנה אלא על הנאי אם לא יעמוד, ועל כה"ג [דהקנה מעשיו] הוא דלריכין לטעם אומדנא וכנ"ל.

ונתבאר לפי זה דהא דאם עמד חוזר במתנת שכי"מ יש בה שני טעמים [היכא דליכא קנין מעשיו אלא אחינן עלה מדין דברי שכי"מ ככהוזים וכמסורים דמי] הא' משום שעדיין לא חל המתנה, ובב' משום אומדנא שעל הנאי זה נתן שאם יעמוד יחזור. וכבר נתבאר שיש נפק"מ בין הטעמים דלפי הטעם דלא חל עדיין הקנין יכול לחזור במתנתו אפילו לא עמד דהא כל זמן שלא חל הקנין יכול לחזור בו, אבל להטעם דאומדנא אינו יכול לחזור אלא"כ עמד שאדעתא שיכא לריך לעלמו לא יחיז לאחרינא אבל לחזור מראובן לשמעון א"ה דהא על זה ליכא אומדנא כלל, [דהא כל האומדנא אינו אלא שלא עלתה ע"ד ליתן לאחרים והוא ימות ברעב כמ"ש הרשצ"ס ז"ל וא"כ נענין לחזור מראובן לשמעון ליכא אומדנא כלל] ולריכין לשני הטעמים דטעם דמתנת שכי"מ לא חל עד לאח"מ, לא שייך היכא שהיה בקנין מעשיו,

והנראה דהאי אומדנא שאינו נתן אלא ע"מ אם לא יעמוד, א"ל אלא היכא דמתנה נעשה בקנין ומעשיו באופן שכבר חל המתנה דמי"מ יכול הוא לחזור מטעם אומדנא שלא נתן אלא על הנאי אם לא יעמוד, וכן מבואר בגמוק"י גבי עובדא דאימיה דרמצי"ה דף קנ"ח

17. ספר דבר יעקב

הק"ש [אות תקלו ואות תקנ] מדייק מלשון התוס' בגיטין [עב: ד"ה אמר] שהטעם שמתנת שכ"מ אם עמד חוזר, היינו משום שהי מתנה לאחר זמן, והזמן הוא לאחר מיתה, ואם לא מת הזמן לא הגיע. ומרש"י בגיטין [ד"ה אף] משמע הטעם ששכ"מ שעמד המתנה מתבטלת משום שנתן רק אדעתא דמיתה, ועל הצד שלא ימות לא נתן [והוי אומדנא שעושה כזה תנאי].

ח] מאן תנא דאזלינן בתר אומדנא – הרשב"ם מבאר דהראיה ממשנתנו דאזלינן בתר אומדנא מזה שאומדים דעתו שרק נתן על דעת שימות אבל אם יחיה לא נתן ומתנתו בטלה. וכן כתב הר"ף שהאומדנא שאם היה חי לא היה נתן.

[ולכאורה איכא נ"מ בין הטעמים אם השכ"מ לפני מותו רצה להחליף המתנה שנתן לראובן ולתת אותה לשמעון, שלפי הטעם שיש אומדנא שעדיין לא נתן לפני מיתה, יכול עדיין להעביר מראובן לשמעון, אבל לפי הטעם שעשה תנאי אם ימות, אי"כ התנאי הוא שהוא יחיה והמתנה תחזור אליו ולא שיוכל להעבירה מראובן לשמעון.] מיהו לכו"ע יכול לשנות כל זמן שהמתנה לא חלה כמו קנין לאחר ל', אלא דאיכא נ"מ היכא דאמר מעכשיו אינו יכול להעביר מראובן לשמעון, דרק אם הוא עמד איכא אומדנא שנתן בתנאי שימות, אבל אם לא עמד כבר חלה המתנה ואינו יכול להעביר מראובן לשמעון. מיהו גם לפי הרמב"ם היכא דאמר מעכשיו. אינו יכול להעביר, כיון שלרמב"ם בכח"ג הוי מתנת בריא.

18. ספר דבר יעקב

בגמ' שני אופנים של אומדנא. א. אומדנא מחמת חסרון ידיעה, שאמדינן דעתו שאם היה יודע האמת לא היה נתן, וזה הציור של ר"ש בן מנסיא שסבור שמת בנו ונתן כל נכסיו ואח"כ גודע לו שבני קיים. ב. מקום שאין חסרון ידיעה אצל הנותן, אלא שאומדין דעתו שאע"פ שלא אמר, כוונתו היה לומר דברים, ואז מחשבתו מהני כאילו אמר, וזה הציור של ר"ש שזורי, דאף המסוכן שאומר כתבו גט, מפרשים דבריו שכוונתו לומר כתבו ותנו. האופן השני הוא פחות חידוש, וזה שדוחה הגמ' שאני התם דאמר כתבו, פי' ואין אצלו חסרון ידיעה, ורק חסר באמירת תנו, ומפרשים כוונתו כתבו ותנו.

ט] מאן תנא דאזלינן בתר אומדנא – מבואר

19. ספר דבר יעקב

י] תד"ה מאן תנא וכו' צ"ע אי שייכא הך מילתא בדברים שבלב אינם דברים – כוונתם ללכאורה אומדנא לא מהני כיון שהוי דברים שבלב. התוס' [קידור' מט:] מפרשים שהיכא שאנן סהדי שכך כוונתו אין כאן חסרון של דברים שבלב. הר"ן והריטב"א בקידור' כתבו דמהני כיון שהוי דברים שבלבו ובלב כל אדם וכאילו נאמר בפירוש.

20. תוספות מסכת בבא בתרא דף קמו עמוד ב

רבי שמעון שזורי היא - וה"ה היה יכול לומר רבנן דידיה [1] אלא לרבי שמעון ומחלוקתו קאמר [2] אי נמי משום דר' שמעון שזורי אית ליה טפי דאזלינן בתר אומדנא יותר מדרבנן דידיה להכי נקט ר' שמעון שזורי.

21. ריטב"א על בבא בתרא דף קמו/ב

רב ששת אמר ר' שמעון שזורי היא דתנן וכו' ר' שמעון שזורי אומר אף המסוכן. פ"א אף המסוכן שיש לו יותר [פנאי] לומר כתבו ותנו, ומסוכן היינו כל שמצוה מחמת מיתה, א"נ כל שקפץ עליו החולי שלשה ימים כמו שאמרו בירושלמי, והיינו אומדנא דודאי דעתו לומר כתבו ותנו כדי שלא תהא עגונה אלא דמתוך טרדתו לא סיים דברו. וא"ת מאי איריא ר' שמעון אפ"ל ת"ק דידיה אזיל בתר אומדנא, יש מפרשים דה"ק ר' שמעון שזורי ומחלוקתו ומפני שהלכה כמותו נקטיה לחודיה, [3] א"נ משום דמתני' בשכ"מ שיש לו פנאי נקט מסוכן שיש לו פנאי קצת לומר כתבו:

ולענין מתנותיהם כתב הר"ף ז"ל דיוצא בשיירא ומפרש דינן ג"כ כמסוכן דמקנו באמירה ומתנותיהם קיימות אם חלקו כל נכסיהם ומתו, ואפ"ל במקצת נמי במצוה מחמת מיתה מהני בלא קנין אם מתו, והנכון דלגבי גט השוה אותם לפי שגם להם אין להם פנאי לומר תנו ודעתם שלא תתענג, אבל לגבי מתנות דטעמא כדי שלא תטרף דעתו עליו לא שייך האי טעמא אלא בחולה או ביוצא בקולר מפני שרוב דעתם למות (אינו) [אבל] מפרש ויוצא בשיירא רוב דעתן לחיים ולית בהו טעמא דטרופה הדעת ודינן כבריאי לכל מתנותיהם, וכן כתב הר"י ז"ל וכן דעת הרשב"א נר"ו וכן דעת מורי המובהק הר"ם ז"ל:

22. ספר דבר יעקב

יא] היוצא לקולר ואמר כתבו גט וכו' ר"ש שזורי אומר אף המסוכן - מבאר בגמ' שאומדנא מהני לא רק בדיני ממון אלא גם בדיני אישות כגון לענין נתינת גט.

✓ הרמ"א [אה"ע סימן מב-א] פוסק [ע"פ תשובת מיימוני נשים סימן א] האשה שאמרה קדשני וזרק קידושין לתוך חיקה, וניערה בגדיה תוך כדי דיבור להשליך ממנה הקידושין ואמרת שלא נתכוונה אלא לשחוק בעלמא, אפ"ה היא מקודשת. ואין הולכים בעניני קידושין אחר אומדנות והוכחות המוכיחות שלא כיוונה לשם קידושין.

ולכאורה קשה דהכא חזינן שמהני אומדנא לענין גט.

הערה"ש [אה"ע שם] מבאר דלא מהני אומדנא בגיטין וקידושין כיון דבעינן עדים לקיומי, והיכא דהוי אומדנא ליכא ע"ז עדות לקיומי.

בקונ' השיעורים [לגרי"ז גוסטמן קידושין סימן כא-ה] מקשה עליו מסוגין דמהני אומדנא לענין גט. עוד קשה דלפי הערה"ש מוכן שלא מהני אומדנא לקיים גיטין וקידושין, אבל אכתי קשה למה לא מהני אומדנא לבטל גיטין וקידושין, אלא ע"כ אין החסרון בעדים לקיומי, דגם העדים ידעים האומדנא, ושפיר איכא עדות לקיומי גם על האומדנא.

הגר"א [סימן מב-ג] מביא הטעם שלא מהני אומדנא שהוי חומרא משום חומרא דאשת איש, וכמו שהחמירו שתוך כדי דיבור לאו כדיבור דמי [כמש"כ רשב"ם לעיל קל. ד"ה וקדושין], ואמרינן איתתא בכל דהו ניהא לה. וכונתו היכא דאיכא אומדנא שהקדושין היו לשם צחוק ולא לשם קדושין, לא אזלינן בתר אומדנא כזאת משום חומרא דאשת איש, ומשום שתולים שהאשה בכל דהו ניהא לה, אבל שאר אומדנות כגון אצלנו שאיכא אומדנא שכונתו ליתן גט, מהני גם בדיני אישות.

החזו"א [אה"ע סימן נב-ג] כתב, דבמוכח גמור מהני אומדנא בקידושין, דאין חילוק בין קידושין לשאר מילי, ותשובת מיימוני לא אמר כלל שלא מהני תמיד אומדנא באשת איש, אלא כוונתו שלא לסמוך על הכרעת הדעת להתיר אשת איש, לומר